

gi kérdés iránt. A múlt évben újra kiadott Három nemzedékben erős szatirával ír a neobarokk társadalom polgáráról, aki saját szobrára támaszkodva hallgatja a dicsőítő szónok beszédét s akkor még azt hitte, hogy ez a furcsa társadalom menti meg az államot. Jó, hogy ma már kiábrándult ebből a tévedésből.

Másik tévedéséből — hogy a középosztály önként lemond adott szerepéről és relativ befolyásáról — csak ezután fog kiábrándulni.

Szacsvay Gusztáv

A KAVEMÁGLYAK. A brazil kormány elrendelte, hogy Sao-Paulo 1.5 milliárd kávécseserjéjének 30 százalékát és a többi brazil állam ültetvényei 20 százalékát semmisítsék meg. Ez az intézkedés, mely méltó folytatása az eddigieknek, — 750 millió drb. kávécseserje tüzhálát jelent. A világ közvéleménye, mely eleinte ámulattal vegyes felháborodással vett tudomást a polgári közgazdászok által piacszabályozásként emlegetett javak roppant pusztításának barbár tényéről, kezdi magától értetődőnek tekinteni az évenként megismétlődő kávémaglyákat.

Brazília nemzeti vagyonának 90 százalékát kávéültetvényei teszik s 1906 óta a világ kávétermelésének 97 százalékát az itteni ültetvények szolgáltatják, minek következtében a világpiacon Brazília diktál. A brazil kávé 1818-ban jelentkezett első ízben a világpiacon 75 ezer bálával s 1823 óta döntő a befolyása a kávé áralakulására. 1906-ban az ország kávétermelése, hála a föld pompás termőképességének és a miveltetésének, oly hatalmas — 20 millió zsák —, hogy a tények logikája folytán a kávé árának ugyszólván a nullával egyenlőnek kellett volna lennie. A kávé azonban, mint minden termelvény, elenyésző parányi kivétellel áru s nem azért termelik, hogy az emberiség élvezetére szolgáljon, hanem a profitért, amit a brazil föld „átkos“ termelékenységére veszeléyztet. A brazil tőkével összenőtt nemzetközi tőke nem is hagyta cserben Dél-Amerika legnagyobb államát: „Meg kell menteni — mondták — ezt a gigászi birodalmat, amely egykor 1200 millió embernek ad majd megélhetést“. Lehetővé tették a brazil kormány számára, hogy valorizálja a kávé, lehetővé tették a termés állami felvásárlását, szóval az állami spekulációt, a kávéexport legrigorózusabb ellenőrzését. A *Kávé Intézet* engedélye nélkül újabb ültetvények létesítése tilos és mikor ez sem használt, amikor az „átkosan“ bő terméssel évről-évre mind kevésbé bírtak, megszervezték a kávé rendszeres elpusztítását.

A brazil kávémaglyák örömmünnepe volt az a nap, mikor az USA-ban behozták az alkoholtilalmat. A pálinka helyét „iszlám bora“ foglalta el: 1913-ban Braziliából 6 millió zsák kávé vizsnek az USA-ba, — 1923-ban 11 millió zsákot. E nagy ugrás sem tudott azonban lépést tartani a „katasztrófálisan“ magas terméshozamokkal: 1929-ben Braziliában 30 millió zsák kávé termett. A világválság összezsugorította a fogyasztást; Columbia és Venezuela versenye is egyre veszélyesebbé vált. Ekkor az USA-val lefolytatott kávé-buza csereakcióval némileg enyhült a helyzet. Következő évben a termés még nagyobb lett és az USA felmondta a cse-reüzletet. 1931 júliusában rendelte el a rio de janeiroi legfőbb *Kávéhatóság*, amit a kávétermést szabályozó *Defesa* utódként szerveztek, a kávé elpusztítását. 1931 júniusától 1934 júliusáig közel 32 millió zsák kávé égettek el vagy öntöttek a tengerbe. Ez a mennyiség a világ 15 havi kávéfogyasztásával egyenlő. A kormány az adózók terhére zsákonként 30 millreisztt fizet kárpótlásként a termelőknek és egyben 3 évre eltiltotta újabb ültetvények létesítését. 1937-ben három évre meghosszabbították e tilalmat és az ellene vétőket cserjéjként 5 millreisztt

büntetéssel sújtják. 1932-ben újabb 11 millió zsák kávé lett a lángok martalékvá. Közvetlenül a kávépusztítások előtt a kávé kilója 7.5 amerikai cent; 84 év óta ez a legalacsonyabb ár. Az intézkedések következtében ez az ár 12 centre emelkedett. A kávékartell urai rettegnek a „fenyegető“ dus termésektől és „jótékony“ éjjeli fagyokról és pusztító növénypestisről álmodoznak. Brazília csokoládébarna porhanyó földje azonban dusan terem. Nincs más orvosság, mint a *Quemada* (így hívják a kávéégetést.) A Santos felett szálló repülőgépek utasai ezer méter magasságban is érzik a pörkölt kávé illatát. 15 km. hosszúságú parton nyulnak el a halálraitélt kávéhegyek s szakavatott vezetést, valamint csendőrfedezet mellett évszám parázslik a kávé.

A kávéfogyasztás világszerte csökkent, amit az importáló államoknak rendkívül magas vámtételei is indokolnak. Ugy a brazil állam áremelkedést kiváltó intézkedései, mint a magas vámtételek folytonosan csökkentik a kávéélvezők számát. A kávé józanító ital és felette alkalmas arra, hogy hatása alatt az ember a valóság dolgait az igazság, helyesebben a kritika világánál vegye szemügyre. Már évszázadokkal ezelőtt az volt bizonyos fokig a kávé funkciója, hogy megszüntesse a felsőséggel szembeni lelki gátlásokat. Mekkában 1511-ben Kahir Beg becsukatta a kávéfőzőket; — Londonban a kávéélvezők gyülekezőhelyén, a *Smyrna Coffee House*-ban születik meg a közvélemény ellenőrző tevékenysége; 1676-ban W. Jones főállamügyész is be záratja a kávéforrásokat, mert „zavarják a kormány munkáját“.

Kritikaellenes korunkban a kávé mesterséges drágítása, a *Quemada* öntudatlanul is érvényre juttatja a hatalom kávéfogyasztás-ellenes tendenciáit. A kávéültetvények munkásainak bérét a pusztításokkal egyidejűen 1931-től 1935-ig 18-20 százalékkal leszorították. A bércsökkenések következtében hatalmas sztrájkhullám öntötte el az országot, amit a nagybirtokos *haciendosok* a szervezett-regresszió zsoldoscsapataival, az integrálistákkal nyomattak el. Az 1935 végi antiimperialista *Alliance* által szervezett és L. C. Prestes által vezetett felkelés egyik célja szintén a kávé munkások sorsának enyhítése volt. (Lázár Vilmos)

V I L Á G S Z E M L E

Spanyolországban érlelődik a döntés. Az Ibériai-félsziget tűzvészének lokalizálására mind erősebben igyekszik Anglia. Anglia fegyverkezési programja megvalósításának kezdetén minden konfliktustól óvakodik, amíg másfélmilliárd fontot kitevő fegyverkezési ötéves tervét legalább részben meg nem valósítja. A britek hadikészülődése az egész világra kiterjed. Szingapur előtt nagy hadgyakorlattal bizonyították be a japánoktól Holland-indiát és Ausztráliát féltő közvéleménynek fölényüket a felkelőnapos lobogóval szemben. El hadgyakorlaton, melyen Little admirális Kina-flottaraja (négy 10.000 tonnás, két kis cirkáló, a „Hermes“ repülőgépanyahajó, az „Adventure“ aknarakó, 9 romboló és 15 buvárhajó, stb.) és a Kelet-India raj 3 nagy cirkálója vett részt Dobbie tábornok 1-1 maláji és pundzsábi ezreddel, valamint önkéntesekkel megerősített helyőrsége a tengerbe szorította a partraszállókat és egyben a légvédelem fölényét is bebizonyította. A Földközi-tengeren Cyprust Sir Robert Brooke-Popham admirális és Sir Philip Sassoon légügyi államtitkár szemléje után hatalmas tengeri- és légi flottabázissá építik ki, aminek a során